

Prognozowanie i symulacje

Wykład 2

Prognozowanie szeregów czasowych z tendencją rozwojową

- Model wyrównania wykładniczego Holta
- Model trendów pełzających z wagami harmonicznymi
- Model analityczny tendencji rozwojowej

Model wyrównania wykładniczego Holta

$$F_1 = y_1$$

$$F_t = \alpha y_t + (1 - \alpha)(F_{t-1} + S_{t-1}), \text{ dla } t = 2, \dots, n$$

$$S_1 = 0$$

$$S_t = \beta(F_t - F_{t-1}) + (1 - \beta)S_{t-1}, \text{ dla } t = 2, \dots, n$$

gdzie:

α, β – stałe wygładzania z przedziału $\langle 0, 1 \rangle$

F – wygładzona wartość zmiennej prognozowanej (trend)

S – wygładzony przyrost trendu

Model wyrównania wykładniczego Holta

Jak wyznaczyć wartości początkowe szeregów F i S?

- F = wartość początkowa szeregu prognozowanego,
S=0
- F = wartość początkowa szeregu prognozowanego,
S = $y_2 - y_1$
- F = wyraz wolny, S = współczynnik kierunkowy – obie oceny parametru pochodzą z liniowej funkcji trendu oszacowanej dla szeregu próbkowego,

Model wyrównania wykładniczego Holta

$$y_t^P = F_n + (t - n)S_n, \text{ dla } t > n$$

gdzie:

F_n – wygładzona wartość zmiennej prognozowanej (trend) dla okresu n

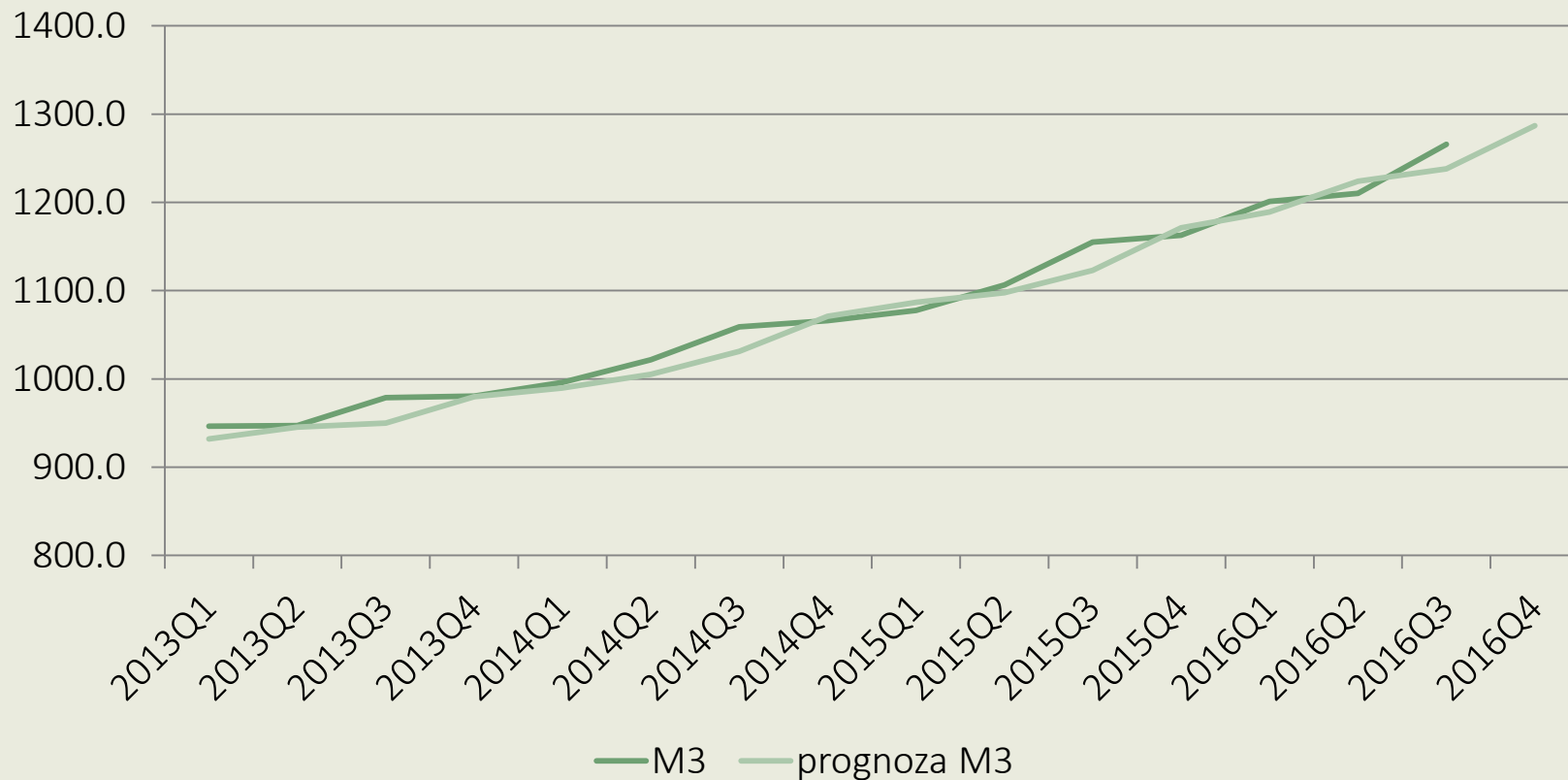
S_n – wygładzony przyrost trendu dla okresu n

$t-n$ – realne czasowe wyprzedzenie prognozy

	M3	F	S	prognoza M3
2013Q1	932.0	932.0	0.0	
2013Q2	946.6	936.9	4.9	932.0
2013Q3	947.2	943.6	6.7	941.8
2013Q4	978.9	960.0	16.3	950.4
2014Q1	980.4	977.7	17.7	976.3
2014Q2	996.2	995.7	18.0	995.4
2014Q3	1021.8	1016.4	20.7	1013.6
2014Q4	1059.0	1044.5	28.1	1037.1
2015Q1	1066.0	1070.4	25.9	1072.6
2015Q2	1077.7	1090.0	19.6	1096.2
2015Q3	1106.5	1108.6	18.6	1109.7
2015Q4	1155.0	1136.5	27.9	1127.2
2016Q1	1162.6	1163.8	27.3	1164.5
2016Q2	1200.9	1194.4	30.6	1191.2
2016Q3	1210.1	1220.0	25.6	1225.0
2016Q4	1265.7	1252.3	32.3	1245.6
2017Q1				1284.7

	Uwaga!!! Stałe wygładzania α i β NIE sumują się do 1 !!!									Solver
α	0.1	0.2	0.3	0.4	0.5	0.6	0.7	0.8	0.9	0.34
β	0.9	0.8	0.7	0.6	0.5	0.4	0.3	0.2	0.1	1.00
RMSPE	2.92	1.78	1.54	1.49	1.50	1.54	1.61	1.72	1.95	1.42

Model wyrównania wykładniczego Holta

Model trendów pełzających z wagami harmonicznymi

Dla szeregu czasowego y_1, \dots, y_n , szacowane są łańcuchowo, indywidualne liniowe funkcje trendu na podstawie k obserwacji należących do tego szeregu ($k < n$) oraz wyznaczane są wartości teoretyczne tych modeli

$$f_1(t) = \alpha_1 + \beta_1 t + \varepsilon_1 \text{ dla } y_1, \dots, y_k$$

$$f_2(t) = \alpha_2 + \beta_2 t + \varepsilon_2 \text{ dla } y_2, \dots, y_{k+1}$$

⋮

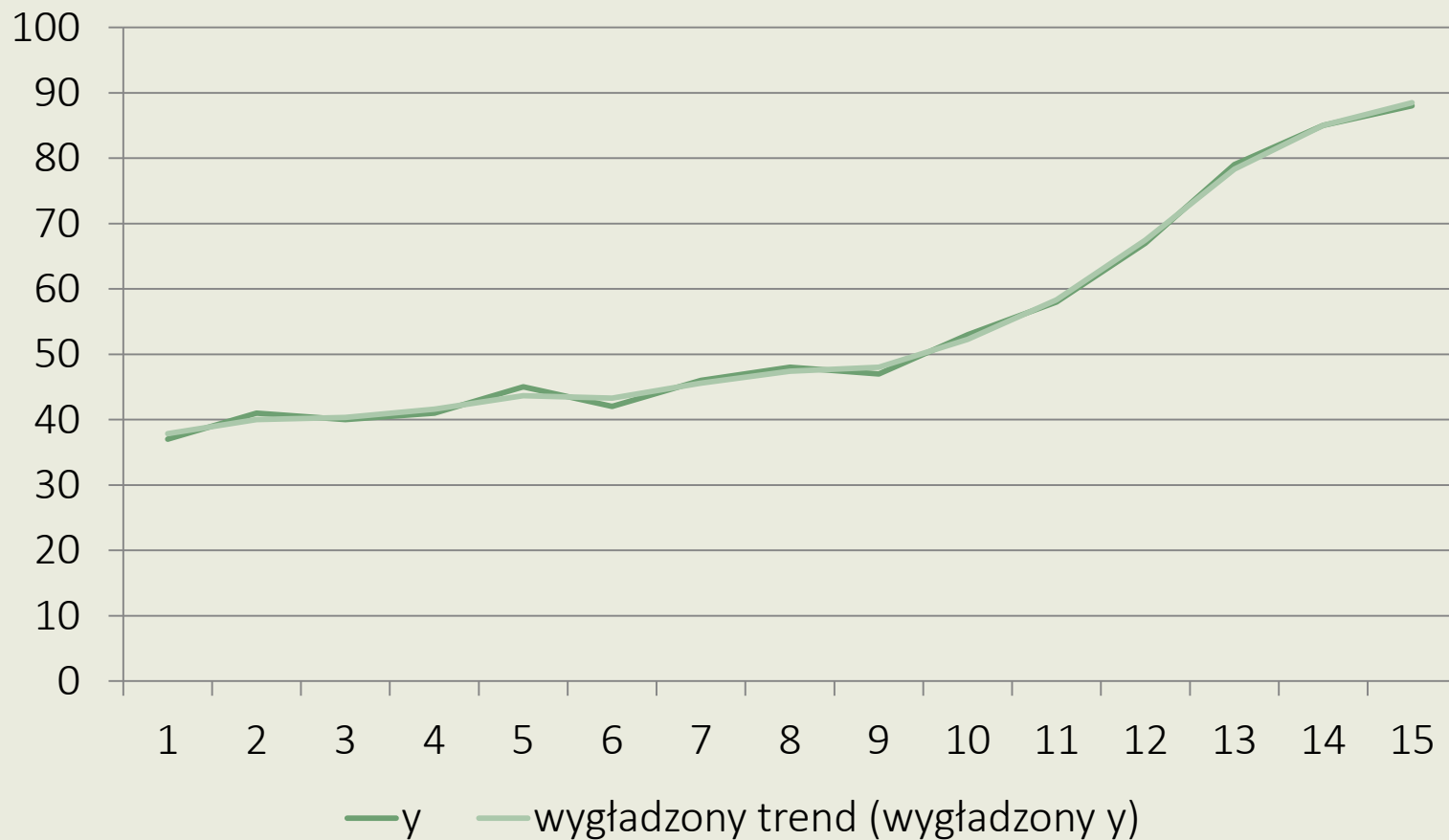
$$f_{n-k+1}(t) = \alpha_{n-k+1} + \beta_{n-k+1} t + \varepsilon_{n-k+1} \text{ dla } y_{n-k+1}, \dots, y_n$$

Model trendów pełzających z wagami harmonicznymi

1	37	37.8												
2	41	39.3	40.7											
3	40	40.8	40.7	39.5										
4	41		40.7	42.0	42.2									
5	45			44.5	42.7	43.8								
6	42				43.2	44.3	42.3							
7	46					44.8	45.3	46.5						
8	48						48.3	47.0	46.8					
9	47							47.5	49.3	47.2				
10	53								51.8	52.7	52.3			
11	58									58.2	59.3	57.5		
12	67										66.3	68.0	68.0	
13	79											78.5	77.0	79.5
14	85												86.0	84.0
15	88													88.5

Trend pełzający to wartości wygładzone szeregu prognozowanego są sumą wartości teoretycznych wyznaczonych z indywidualnych funkcji trendu dla poszczególnych okresów

Model trendów pełzających z wagami harmonicznymi

Model trendów pełzających z wagami harmonicznymi

Aby ekstrapolować model w przyszłość należy zastosować metodę tzw. wag harmonicznych

Ekstrapolacja modelu trendu pełzającego. Obliczenie przyrostów wygładzonych wartości trendu

$$w_{t+1} = \bar{y}_{t+1} - \bar{y}_t, \quad t = 1, \dots, n-1$$

Nadanie wag poszczególnym przyrostom. Są to tzw. wagi harmoniczne. Najstarszym przyrostom odpowiadają najniższe wagi, przyrostom najnowszym wagi największe

$$C_{t+1}^n = \frac{1}{n-1} \cdot \sum_{i=1}^t \frac{1}{n-i}, \quad t = 1, \dots, n-1$$

Model trendów pełzających z wagami harmonicznymi

Aby ekstrapolować model w przyszłość należy zastosować metodę tzw. wag harmonicznych

wygładzony trend	przyrosty wygładzonego trendu	$1/(15-i)$	wagi
37.8			
40.0	2.2	0.071	0.005
40.3	0.3	0.077	0.011
41.6	1.3	0.083	0.017
43.7	2.1	0.091	0.023
43.3	-0.4	0.100	0.030
45.6	2.3	0.111	0.038
47.4	1.8	0.125	0.047
48.0	0.6	0.143	0.057
52.3	4.3	0.167	0.069
58.3	6.1	0.200	0.083
67.4	9.1	0.250	0.101
78.3	10.9	0.333	0.125
85.0	6.7	0.500	0.161
88.5	3.5	1.000	0.232

Model trendów pełzających z wagami harmonicznymi

Określenie średniego przyrostu trendu jako średniej ważonej (wagami harmonicznymi) wszystkich przyrostów.

$$\bar{w} = \sum_{t=1}^{n-1} C_{t+1}^n \cdot w_{t+1}$$

Wyznaczenie prognozy punktowej na moment/okres T .

$$y_t^P = \bar{y}_n + (T - n) \cdot \bar{w}$$

Prognozowanie na podstawie modeli ekonometrycznych - założenia

- Znany jest model analityczny kształtowania się zmiennej prognozowanej
 - Znane są oceny parametrów strukturalnych
 - Znane są oceny parametrów struktury stochastycznej
- Relacje opisane za pomocą modelu są stabilne w czasie – w okresie służącym do estymacji i w okresie prognozowanym
 - Stabilna jest postać analityczna
 - Stabilne są parametry strukturalne modelu
 - Zbiór zmiennych objaśniających modelu nie ulega zmianie

Prognozowanie na podstawie modeli ekonometrycznych - założenia

- Spełnione są założenia stochastyczne modelu
 - Normalność rozkładu składnika losowego
 - Brak autokorelacji
 - Brak heteroskedastyczności
 - Rozkład składnika losowego nie ulega zmianom w czasie
- Model jest dobrze dopasowany do zmienności badanego zjawiska

Prognozowanie na podstawie modeli ekonometrycznych - założenia

- Znane są wartości zmiennych objaśniających w okresie prognozowanym
 - Plany / założenia – prognozowanie bezwarunkowe
 - Prognozowanie wartości zmiennych objaśniających w okresie prognozowanym – modele trendu / trendu z sezonowością / regresja

Błędy *ex-ante* prognozy

- Średni błąd predykcji *ex-ante*

$$s_{D_T} = \sqrt{\hat{\sigma}_\varepsilon^2 (1 + c(X^T X)^{-1} c^T)}$$

Gdzie c – wektor wierszowy obserwacji na zmiennych objaśniających w okresie prognozowanym

- Względny błąd predykcji *ex-ante* – iloraz średniego błędu predykcji i wartości prognozy

$$V_{D_T} = \frac{s_{D_T}}{y_T^P}$$

Dziękuję za uwagę!
Aleksandra.Kordalska@pg.edu.pl